

ΠΡΟΣ :Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΚΟΙΝ : Βουλευτή κ. Κωστή Αϊβαλιώτη
(Δια της Βουλής των Ελλήνων)

ΘΕΜΑ : «Απάντηση στην Ερώτηση
με αριθμό 4488/15-1-2010»

Απαντώντας στην Ερώτηση με αριθμό 4488/15-1-2010, την οποία κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Κωστής Αϊβαλιώτης σχετικά με τη « στρεβλή λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος», σας κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

Ο τρόπος που τίθεται το ερώτημα υποδηλώνει μία προκατάληψη και διάθεση εναντίωσης. Το ερώτημα θέτει ως αφετηρία τον ισχυρισμό ότι η κυβέρνηση “παγώνει μισθούς” αντί να προχωρά σε “ορθολογική” διάθεση κονδυλίων”.

Δεν αντιλαμβάνομαι επί τη βάσει ποιών δεδομένων έχει διαμορφωθεί η εντύπωση αυτή. Ήδη από τις προγραμματικές του δηλώσεις, ο Πρωθυπουργός κ. Γ. Α. Παπανδρέου έχει εξαγγείλει μερικές από τις πλέον θεμελιώδεις αλλαγές από την μεταπολίτευση. Οι αλλαγές αυτές στοχεύουν στον εξορθολογισμό της λειτουργίας του κράτους, την πάταξη της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς, την εγγύηση της κοινωνικής συνοχής και την εξυγίανση της λειτουργίας του κράτους.

Όπως ο ίδιος ο πρωθυπουργός είπε, αυτές οι αλλαγές συνιστούν ήδη μία μικρή επανάσταση. Όχι ειδικά για την Ελλάδα, αλλά και για κάθε χώρα που θα επιχειρούσε ένα τόσο τολμηρό πρόγραμμα. Και ορισμένες εξ αυτών των θεμελιωδών αλλαγών ήδη έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται.

Να υπενθυμίσω απλώς ορισμένες. Την αλλαγή του εκλογικού νόμου για την απελευθέρωση της εθνικής αντιπροσωπείας από οικονομικά συμφέροντα. Την διοικητική μεταρρύθμιση της χώρας. Την δημιουργία –επιτέλους- ενός νομικού πλαισίου που να διέπει την μετανάστευση και την απόκτηση της Ελληνικής ιθαγένειας. Την δημιουργία ενός νέου, δίκαιου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος. Την ανοιχτή διακυβέρνηση που δίνει στον πολίτη την δυνατότητα συμμετοχής, ελέγχου και διαβούλευσης. Την εκ βάθρων αλλαγή στην λειτουργία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην χώρα.

Δυστυχώς, η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Και αυτό επιβάλλει τους ανάλογους χειρισμούς. Υπάρχουν αποφάσεις που είναι δύσκολες και απαιτείται μία κοινή προσπάθεια όλων στην κατεύθυνση αυτή. Μέλημα του πρωθυπουργού και της κυβέρνησης, όμως, είναι το βάρος της προσπάθειας αυτής να μην κατανεμηθεί άδικα στο κομμάτι εκείνο της κοινωνίας, το οποίο δεν ευθύνεται για την κρίση αυτή. Ο πρωθυπουργός και το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης εργάζονται σκληρά στην κατεύθυνση αυτή και χειρίζονται τα κρίσιμα αυτά ζητήματα. Η στρατηγική τους έχει αναπτυχθεί λεπτομερειακά και σε μεγάλη έκταση στην πρόσφατη συνέντευξη τύπου του πρωθυπουργού για το πρόγραμμα σταθερότητας, στην ομιλία του για τον προϋπολογισμό, και φυσικά αποτυπώνονται στο ίδιο το πρόγραμμα σταθερότητας και τον προϋπολογισμό, στα οποία σας παραπέμπω.

Παράλληλα με τις άμεσες παρεμβάσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση βραχυπρόθεσμων πιεστικών ζητημάτων, η έμφαση –όπως σωστά αναφέρετε ότι τόνισα και στην ομιλία μου για τον προϋπολογισμό- θα πρέπει να είναι στις δομικές αλλαγές που θα αντιμετωπίζουν την ρίζα του προβλήματος. Αυτή είναι οι διαχρονικές στρεβλώσεις στην λειτουργία του κράτους και η κατάρρευση της σχέσης του κράτους με τον πολίτη. Οι στρεβλώσεις αυτές είναι αλληλένδετες με την διαφθορά, στην οποία δίνουν πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης, ώστε να έρθει η τελευταία στην συνέχεια για να συντηρήσει και να εντείνει τις στρεβλώσεις.

Δεν αρκεί απλώς να βγάλουμε την οικονομία από την εντατική. Είναι ανάγκη έπειτα να εξασφαλίσουμε μία μεσομακροπρόθεσμη, βιώσιμη και υγιή λειτουργία του κράτους. Ειδάλλως, η οικονομία θα βγεί από την εντατική, αλλά θα παραμένει κλινήρης.

Ορισμένες από τις αλλαγές αυτές θα είναι απλώς η εφαρμογή –επιτέλους- του αυτονόητου. Άλλες θα είναι πράγματι καινοτόμες και ριζοσπαστικές.

Θα αρκεστώ να αναφερθώ με μία σχετική συντομία σε ορισμένα ζητήματα του Υπουργείου Παιδείας, για το οποίο και είμαι αρμόδιος να μιλήσω. Μάλιστα, έχω ήδη αναφερθεί σε ορισμένα από τα ζητήματα αυτά στην ομιλία μου για τον προϋπολογισμό, από την οποία έχετε αντλήσει και το απόσπασμα επί του οποίου βασίσατε την ερώτησή σας.

Για να γίνουν αντιληπτά τα πάγια δομικά προβλήματα που υφίστανται, αναφέρω ότι εκ του ενός επιπλέον δισεκατομμυρίου που δόθηκε για την παιδεία – κάτι το πρωτοφανές για μία χώρα σε μία περίοδο κρίσης- μεγάλο μέρος πήγε στην ρύθμιση χρεών του Υπουργείου. Χρεών που δημιουργήθηκαν εξαιτίας της μη βιώσιμης λειτουργίας πολλών κομματιών του εκπαιδευτικού συστήματος.

Μέλημά μας είναι να σπάσουμε τον φαύλο αυτό κύκλο. Όχι με μέτρα, ούτε και με ρυθμίσεις που βαπτίζονται μεταρρυθμίσεις. Αλλά με θεμελιώδεις αλλαγές.

Ενδεικτικά, αναφέρω ότι εκ των βασικών στοιχείων της πολιτικής μας για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ότι η έμφαση θα δοθεί στην ορθολογική κατανομή των δασκάλων και καθηγητών ανάλογα με τις ανάγκες. Έχουμε από τις καλύτερες αναλογίες δασκάλων με μαθητές. Είναι ανάγκη να μετουσιώσουμε την αναλογία αυτή σε μία πραγματικότητα για τα παιδιά εκείνα που δεν έχουν δασκάλους εξ αιτίας της στρεβλής λειτουργίας του συστήματος. Και με τον τρόπο αυτό να βάλουμε τέλος στο αλισβερίσι που έχει τους δασκάλους και καθηγητές ομήρους πολιτικών ηγεσιών που κατανέμουν το διδασκαλικό προσωπικό ανά την χώρα και τις υπηρεσίες ως κομματική ανταμοιβή. Οι αλλαγές στον τρόπο διορισμού, τοποθετήσεων και κρίσης των εκπαιδευτικών που έχει ήδη εξαγγείλει το υπουργείο αποτελεί το πρώτο βήμα στην κατεύθυνση της εξυγίανσης του τομέα αυτού.

Έτερο παράδειγμα στρεβλής λειτουργίας: το σύστημα διάθεσης βιβλίων και συγγραμμάτων στους μαθητές, φοιτητές και σπουδαστές. Το κόστος για τα βιβλία αυτά (περιλαμβανομένων και των συγγραφικών δικαιωμάτων) ανήλθε στα εκατόν δέκα εκατομμύρια ευρώ – μόνον για το 2009! Και το κόστος ανεβαίνει με ιλιγγιώδεις ρυθμούς: Το κόστος που αντιστοιχεί στα πανεπιστήμια αυξήθηκε κατά 33% μέσα σε μία χρονιά, από σαράντα δύο εκατομμύρια ευρώ σε πενήντα έξι εκατομμύρια ευρώ. Είναι σαφές ότι η παρούσα πρακτική, πέρα από το ότι είναι παιδευτικά άστοχη διότι περιορίζει τα παιδιά στο μοναδικό βιβλίο-αυθεντία, είναι και μη βιώσιμη οικονομικά. Επιδίωξή μας είναι να σπάσουμε αυτήν τη στρέβλωση, αντιμετωπίζοντας και το εκπαιδευτικό και το οικονομικό ζήτημα με μία λύση: την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού βιβλίου σε όλες τις βαθμίδες της

εκπαίδευσης. Το ηλεκτρονικό βιβλίο θα επιτρέπει στα παιδιά πρόσβαση μέχρι και σε 3000 βιβλία. Υπολογίζεται ότι, με ένα αρχικό κόστος τριακοσίων εκατομμυρίων ευρώ, θα μπορούσαμε να προμηθεύσουμε όλες τους μαθητές σχολείου, γυμνασίου, λυκείου και τους φοιτητές πανεπιστημίου και ΤΕΙ με κάτι το οποίο θα τους ακολουθεί σε όλη τους την πορεία. Το κόστος της συντήρησης ενός τέτοιου συστήματος υπολογίζεται στα 20 εκατομμύρια ανά έτος – αντί των εκατόν δέκα που είναι σήμερα!

Ιδιαίτερα για τα πανεπιστήμια, είναι αναγκαίο να αναφέρω ότι το παρόν σύστημα χρηματοδότησης και επίβλεψής τους από το κράτος τα έχει οδηγήσει σε μία μη παραγωγική λειτουργία. Το κράτος δίνει –χωρίς να είναι πάντα σαφή τα κριτήρια- χρήματα για τον διορισμό καθηγητών ή δημιουργία τμημάτων, φερ' ειπείν, χωρίς κάποια αξιολόγηση, λογοδοσία ή γενικό σχεδιασμό. Και φυσικά τα πανεπιστήμια δεν έχουν παρά να ζητήσουν τα κονδύλια, χωρίς να αξιολογείται ύστερα το πώς τα διαχειρίστηκαν. Για τον λόγο αυτό, η πολιτική μας θα είναι να αλλάξει εκ βάθρων η σχέση των πανεπιστημίων με το κράτος. Δεν μιλάμε για αλλαγή του νόμου πλαισίου, αλλά για επαναπροσδιορισμό του ιδίου του πλαισίου. Στόχος μας είναι τα πανεπιστήμια να γίνουν αυτόνομα. Να κάνουν προγραμματικές συμφωνίες με το κράτος, και να αποφασίζουν πώς θα κατανείμουν την χρηματοδότησή τους. Τα αποτελέσματα αυτά θα κρίνονται εκ των υστέρων και ανάλογα με τα προσυμφωνημένα, τα αποτελέσματα θα επιφέρουν και τις ανάλογες επιπτώσεις. Τα πανεπιστήμια πρέπει επιτέλους να απελευθερωθούν από το σφιχταγκάλισμα του κράτους και να μπορέσουν να αναπνεύσουν. Μέσα σε ένα πλαίσιο όμως όπου θα λογοδοτούν στην κοινωνία.

Η έρευνα αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ανορθολογικής αξιοποίησης των κρατικών κονδυλίων. Γνωρίζετε ποιά ήταν μέχρι σήμερα η πολιτική στον τομέα της έρευνας; Εν συντομία: δεν υπήρχε. Τα κονδύλια για την έρευνα έπρεπε απλώς να μοιραστούν, να κατανεμηθούν. Σκοπός μας είναι να μπει μία τάξη και μία στρατηγική στο ζήτημα αυτό. Η έρευνα πρέπει να γίνεται και σε βασικό επίπεδο αλλά και σε αρμονία με τις ανάγκες της κοινωνίας και της χώρας. Δεν μπορεί να χρηματοδοτείται με κριτήρια λίγο ως πολύ αυθαίρετα. Για τον σκοπό αυτό, θα θέσουμε σε εφαρμογή ένα σύστημα χρηματοδότησης της έρευνας που θα βασίζεται σε δύο πυλώνες: έρευνα με βάση μία συγκροτημένη εθνική στρατηγική (π.χ. συνδεδεμένη με βασικούς εθνικούς στόχους, όπως η πράσινη ανάπτυξη) και έρευνα σε ανοιχτό πεδίο με μοναδικό κριτήριο την αριστεία.

Τέλος, θα αναφερθώ σε έναν άλλο τομέα αρμοδιότητάς μου εκτός του χώρου της Παιδείας, αυτόν της ανοιχτής διακυβέρνησης, και συγκεκριμένα στον τομέα της διαφάνειας. Μία απλή αλλά καίριας σημασίας καινοτομία είναι η ανάρτηση όλων των αποφάσεων από άτομα που κατέχουν θέσεις πολιτικής ευθύνης στον διαδίκτυο. Όχι απλώς ανάρτηση με τρόπο που να χάνεται ο πολίτης σε έναν ωκεανό πληροφορίας. Αλλά με συστηματική κατηγοριοποίηση, με την δυνατότητα αναζήτησης, και κυρίως με την δυνατότητα άμεσης ειδοποίησης όποτε αναρτάται μία καινούργια απόφαση ανά τομέα. Είναι αντιληπτό ότι με την πρακτική αυτή δρομολογούμε μία νέα αντίληψη στο πώς διαχειρίζεται κάποιος την εξουσία. Μία αντίληψη και πρακτική που αφήνει όλο και λιγότερο χώρο για την ανάπτυξη διαφθοράς, αφού την εκθέτει όταν αυτή διαπράττεται. Ένας τέτοιος συλλογικός έλεγχος μπορεί επίσης να είναι πολύ πιο αποτελεσματικός. Διότι επιτρέπει στους πολίτες που είναι άμεσα εμπλεκόμενοι με κάποιο ζήτημα να στοχεύουν και να εμπλέκονται άμεσα με τον έλεγχο του ζητήματος αυτού, αντί να εναποθέτουν σε μεγάλο μέρος τον ρόλο αυτό στα μέσα ενημέρωσης. Τα οποία, ακόμα και αν θεωρήσουμε ότι οι προθέσεις τους είναι αμιγώς αγαθές, δεν μπορούν παρά να περιορίζονται σε ζητήματα που έχουν ευρύτερο ενδιαφέρον. Για περισσότερες λεπτομέρειες, μπορείτε να επισκεφθείτε τον διαδικτυακό τόπο ανάρτησης αποφάσεων του γραφείου μου, όπου εφαρμόζεται το πρωτότυπο σύστημα ανάρτησης αποφάσεων: <http://ypepth.opengov.gr/panaretos/?cat=14> .

Νομίζω ότι τα όσα ανέφερα, αν και σχετικά σύντομα, είναι απολύτως ενδεικτικά των προθέσεων του πρωθυπουργού και της κυβέρνησης. Σύντομα, εξ άλλου, θα έχουν όλοι οι πολίτες την ευκαιρία να συνεισφέρουν τις απόψεις τους, την κριτική τους και τις προτάσεις τους στις διαβουλεύσεις που θα προηγηθούν της υλοποίησής τους. Και φυσικά η Εθνική Αντιπροσωπεία στις συζητήσεις που θα γίνουν στην Βουλή.

Η κρίση που βιώνουμε αποτελεί και την ευκαιρία να κάνουμε τα αποφασιστικά άλματα εκείνα που απαιτεί εδώ και χρόνια η χώρα. Και δεν θα έχουμε άλλες ευκαιρίες. Πέρα από την ψήφιση νόμων, η προσπάθεια αυτή απαιτεί να υπάρξει και μία συλλογική αλλαγή νοοτροπίας σε πολλά ζητήματα. Αυτή η αλλαγή δεν μπορεί παρά να ξεκινήσει ήδη από τον τομέα της πολιτικής. Στην προσπάθεια αυτή, η συνδρομή με προτάσεις, η εποικοδομητική κριτική και η υπεύθυνη στάση θα αποβεί αρωγός μας.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ